

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ:
НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ ВИМІР
В УМОВАХ ВОЄННИХ ВИКЛИКІВ**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 26 квітня 2024 року

Одеса
«Фенікс»
2024

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)
Є 24

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 15.05.2024 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

Є 24 **Європейські орієнтири розвитку України: науково-практичний вимір в умовах воєнних викликів** : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 26 квітня 2024 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2024. – 1000 с.
ISBN 978-617-8430-05-4

У збірнику відображено наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині у сферах філософських основ, загальної теорії та історичних досліджень держави і права, актуальних проблем світових соціально-політичних процесів, соціології та психології в умовах повномасштабного військового вторгнення. Висвітлено питання загроз національній безпеці в їх конституційному вимірі у рамках міжнародного та європейського права, трудового права та права соціального забезпечення, земельного, аграрного та екологічного права, пов'язані з функціонуванням економіки та підприємництва в умовах європейського вибору України. Розглянуто проблеми інформатизації та цифровізації суспільства, захисту інформації та кібербезпеки в умовах військового вторгнення, питання методики викладання іноземних мов, теорії та практики перекладу, проблеми лінгвістики та журналістики. Відображено наукові напрацювання у сферах адміністративного права та процесу, фінансового, морського та митного права, організації та вдосконалення судоустрою, прокуратури, інших правоохоронних органів, адвокатури. Висвітлено питання кримінального права, кримінально-процесуальних аспектів кримінального провадження та кримінологічних особливостей протидії злочинності в умовах воєнного стану, криміналістики, судової експертизи, психології та медицини у забезпеченні судочинства, цивільного та сімейного права, інтелектуальної власності та патентної юстиції, цивільного судочинства, господарського права та процесу. Розглянуто актуальні питання діяльності сучасних бібліотек у закладах вищої освіти, фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розраховано на наукових і науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)»364»»20»(062.552)

Матеріали видано в авторській редакції

ISBN 978-617-8430-05-4

© НУ «Одеська юридична академія, 2024
© Автори статей, 2024

СЕКЦІЯ 17. ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ЗЕМЕЛЬНОГО, АГРАРНОГО ТА ЕКОЛОГІЧНОГО ПРАВА

<i>Харитоновна Тетяна Євгенівна</i> РОЗВИТОК ДИСЦИПЛІН КАФЕДРИ АГРАРНОГО, ЗЕМЕЛЬНОГО ТА ЕКОЛОГІЧНОГО ПРАВА В ПЕРІОД ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ	716
<i>Гавриш Наталя Степанівна</i> ДОСВІД ВЕЛИКОБРИТАНІЇ У ПРАВОВОМУ ЗАБЕЗПЕЧЕНІ ВЕДЕННЯ ЗЕМЕЛЬНОГО КАДАСТРУ В УКРАЇНІ	718
<i>Григор'єва Христина Антонівна</i> ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ АГРОПРОТЕКЦІЙНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ В ПЕРІОД ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ	720
<i>Годованюк Андрій Йосипович</i> КРИТЕРІЇ РОЗМЕЖУВАННЯ СУДОВОЇ ЮРИСДИКЦІЇ У ЗЕМЕЛЬНИХ СПОРАХ	722
<i>Заверюха Марина Михайлівна</i> ЩОДО ПИТАННЯ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ІНВАЗІЙНИХ ВИДІВ ДЕРЕВ В УКРАЇНІ	724
<i>Канівець Людмила Анатоліївна</i> ЩОДО ЕФЕКТИВНОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ТА ЗАХИСТУ ПРАВА НА ЕКОЛОГІЧНУ ІНФОРМАЦІЮ	726
<i>Karakhanian Karuna</i> ELECTRONIC SALE OF LANDS AND RIGHTS TO THEM AS A MANIFESTATION OF DIGITALIZATION OF LAND LEGAL RELATIONS	728
<i>Платонова Євгенія Олегівна</i> ПРАВОВІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ	730
<i>Валянська Тетяна Петрівна</i> СПІВВІДНОШЕННЯ ПОНЯТЬ «ПОЗАСУДОВЕ», «ДОСУДОВЕ» ТА «АЛЬТЕРНАТИВНЕ» ВИРІШЕННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ СПОРІВ	732
<i>Слепньова Катерина Вадимівна</i> ПРИНЦИПИ ВЕДЕННЯ ЗЕМЕЛЬНОГО КАДАСТРУ В УКРАЇНІ	735

СЕКЦІЯ 18. ФІЛОСОФСЬКІ ОСНОВИ ПРАВА ТА ДЕРЖАВИ

<i>Шамша Ігор Володимирович</i> ФІЛОСОФІЯ МЕДІЙНИХ ПРАКТИК: КОНЦЕПТУАЛЬНІ КОНТУРИ	738
<i>Аксьонова Віра Ігорівна, Алексєєнко Анастасія Андріївна</i> ВПЛИВ КОМУНІКАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ НА АНТРОПОЛОГІЗАЦІЮ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ СУПЕРЕЧЛИВИХ АСПЕКТІВ ТЕХНОГЕННОЇ ЦИВІЛІЗАЦІЇ	740
<i>Єременко Олександр Михайлович</i> ПРИНЦИПИ СПОЛУЧУВАНOSTІ ПОЗИЦІЙ В ЦІЛІСНОМУ ФІЛОСОФСЬКОМУ СВІТОГЛЯДІ	742
<i>Smaznova Iryna</i> LAW & FORGIVENESS	744
<i>Капустіна Надія Борисівна</i> ЦИФРОВИЙ ПРОСТІР: КОНФЛІКТОГЕННИЙ АСПЕКТ	746
<i>Крижановська Тетяна Олександрівна</i> ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ КОНЦЕПЦІЇ СПРАВЕДЛИВОСТІ ДЖ. РОУЛЗА	749
<i>Токар Людмила Вікторівна</i> КІЛЬКІСНИЙ ВИРАЗ КВАНТОРІВ ІСНУВАННЯ. АНАЛІЗ АСПЕКТІВ ЗАВДАНЬ ТЗНК	751
<i>Котовська Анастасія Вікторівна</i> ВПЛИВ АГНОТОЛОГІЇ НА РОЗВИТОК ПРАВОВИХ СИСТЕМ	753

СЕКЦІЯ 19. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СВІТОВИХ СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ ПРОЦЕСІВ

<i>Кормич Людмила Іванівна, Краснопольська Тетяна Миколаївна</i> БРЕНДИНГ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПОЗИЦІОНУВАННЯ ІНСТИТУТІВ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ: ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ	756
<i>Вітман Костянтин Миколайович</i> ВПЛИВ ПОЛІТИЧНИХ РЕЖИМІВ ГЕОПОЛІТИЧНИХ АВТОКРАТИЧНИХ ЦЕНТРІВ НА ЕТНОПОЛІТИЧНУ СФЕРУ КАЗАХСТАНУ	758
<i>Мамонтова Елла Вікторівна</i> ЕТАПИ РЕАЛІЗАЦІЇ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНОГО КУРСУ УКРАЇНИ	760
<i>Завгородня Юлія Володимирівна</i> СУЧАСНА АДАПТАЦІЯ ПОЛІТИЧНИХ КОНФЛІКТІВ У КІБЕРПРОСТІР	763

Повертаючись до питання кількісного визначення часткового квантору, необхідно згадати про такі кількісні частки: «трохи не», «мало не», «майже», «принаймні які» – доповнюючи числівник, вони впливають на кількісний вираз квантора. Візьмемо до приладу слово «майже». Згідно з Тлумачним словником української мови, «майже» – це «так, що трохи не вистає до чого-небудь» [2]. Тоді, вираз «майже всі» означатиме «трохи не до повної кількості». Утворимо судження: майже всі студенти факультету брали участь у першому заході. Друге твердження: кілька студентів факультету брали участь у другому заході. Слово «кілька» – «невизначена мала кількість (у межах від трьох до десяти)» [3]. Побудуємо фабулу: на факультеті, на якому навчається 100 студентів, відбулася низька заходів. В першому заході брали участь майже всі студенти. В останньому заході брали участь лише кілька студентів. Порівнюючи інформацію, яку надають квантори, можна стверджувати, що в першому заході брали участь більше студентів, аніж в другому.

Підсумовуючи вищесказане можна стверджувати, що квантори існування мають певні межі кількісного вираження. Зіставлення їх дає змогу зробити логічний висновок. Кількісні частки, які самі по собі не мають лексичного значення, але доповнюючи числівник, суттєво впливають на кількісний вираз квантора. Використання обмежувальних та кількісних часток дає змогу збільшити варіативність задач ТЗНК та відповідей до них.

Список використаних джерел

1. Завдання демонстраційного тесту 2024 року ЄВІ ТЗНК. ЗНО-ОНЛАЙН. URL: <https://zno.osvita.ua/master/tznpk/566/>
2. Майже. Тлумачний словник української мови : вебсайт / Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні Нац. акад. наук України. URL: <https://www.inmo.org.ua/sum.html?wrд=%D0%BC%D0%B0%D0%B9%D0%B6%D0%B5>
3. Кілька. Тлумачний словник української мови : вебсайт / Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні Нац. акад. наук України. URL: <https://www.inmo.org.ua/sum.html?wrд=%D0%BA%D1%96%D0%BB%D1%8C%D0%BA%D0%B0>

Ключові слова: квантор існування, кількісне значення квантора, невизначене судження, висновок, логічна необхідність, логічна імовірність, тест загальної навчальної компетенції

Keywords: quantifier of existence, quantitative value of quantifier, indefinite judgment, conclusion, logical necessity, logical probability, test of general educational competence

Котовська Анастасія Вікторівна

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірантка кафедри філософії*

ВПЛИВ АГНОТОЛОГІЇ НА РОЗВИТОК ПРАВОВИХ СИСТЕМ

У сучасному світі, де зміни та невизначеність є не лише нормою, але й ключовими характеристиками соціального, економічного та політичного життя, розуміння впливу агнотології на розвиток правових систем стає надзвичайно актуальним. Агнотологія як наука про невідоме та невідомість, відіграє суттєву роль у формуванні стратегій в умовах невизначеності, спонукаючи до новацій та адаптації в правових системах.

Ми можемо виокремити декілька ключових аспектів впливу агнотології на правові системи:

- Невизначеність та ризики: агнотологія підкреслює, що не все можна знати або передбачити. Це робить правові системи більш гнучкими та адаптивними до нових викликів та ризиків.

- Складність прийняття рішень: агнотологія визнає, що прийняття рішень в умовах невизначеності є складним завданням. Це призводить до більш ретельного та обґрунтованого прийняття рішень у правовій сфері.
- Етика та відповідальність: агнотологія ставить питання про етику та відповідальність у ситуаціях, коли знання та інформація є обмеженими. Це робить правові системи більш прозорими та підзвітними.
- Інновації та адаптація: агнотологія стимулює інновації та адаптацію правових систем до нових умов. Це робить право більш динамічним та ефективним.

У цьому тексті ми дослідимо, як невизначеність сприяє правовим інноваціям та адаптації, як еволюціонують правові принципи та норми в умовах постійних змін, а також яку роль відіграє прецедентне право та аналогії у контексті невизначеності.

1. Невизначеність як стимул для правових інновацій та адаптації.

Невизначеність, розглядана з точки зору агнотології, може виступати як каталізатор для змін у правових системах. Коли правові норми стають недостатньо ефективними у вирішенні нових ситуацій або проблем, які виникають у суспільстві, невизначеність стимулює пошук нових підходів та рішень. Це може призводити до виникнення нових правових норм, законів чи навіть інститутів, спрямованих на вирішення конкретних проблем.

Невизначеність може породжувати потребу у правових інноваціях у таких важливих сферах, як технологічний прогрес, зміни в економічному середовищі та соціальні трансформації. Наприклад, розвиток інтернет-технологій та цифрової економіки створює нові виклики для правових систем у забезпеченні захисту особистих даних, боротьбі з кіберзлочинністю та регулюванні торгівлі віртуальними активами. У цих випадках невизначеність може спонукати до розробки нових нормативних актів або модифікації існуючих правових рамок для вирішення нових викликів.

З точки зору філософії, Іммануїл Кант, у своїх працях з теорії пізнання, звертає увагу на обмеженість нашого розуміння та необхідність визнання цієї невизначеності для подальшого розвитку науки та філософії. У своїй роботі «Критика чистого розуму» (*Critique of Pure Reason*), Іммануїл Кант звертає увагу на обмеженість нашого розуміння та необхідність визнання цієї невизначеності для подальшого розвитку науки та філософії. Кант аналізує природу розуму та його можливості в пізнанні об'єктивної реальності, показуючи, що розум має свої обмеження та не може дати абсолютно точного знання про світ. Він визнає, що існують межі нашого розуміння, і закликає до усвідомлення цієї невизначеності для того, щоб розвивати науку та філософію на основі більш об'єктивних принципів [1, с. 52].

Більше того, невизначеність може викликати необхідність у створенні нових інститутів або механізмів регулювання. Наприклад, у контексті екологічних проблем, таких як забруднення повітря чи зміна клімату, невизначеність може вимагати створення нових органів управління та механізмів міжнародного співробітництва для ефективного вирішення проблеми на світовому рівні.

Таким чином, невизначеність є стимулом для правових інновацій та адаптації, оскільки вона змушує правові системи постійно переглядати та модифікувати свої норми, закони та інституції для відповідності умовам, які змінюються, і викликам суспільства.

2. Еволюція правових принципів та норм в умовах мінливого світу.

Умови постійної зміни та невизначеності не лише вимагають адаптації правових систем, але й спонукають до перегляду та переосмислення самого поняття права. У своїй праці «Дисципліна та покарання», Мішель Фуко аргументує, що право не є статичним, а складається з динамічних практик, що постійно еволюціонують. Він розглядає владу як щось динамічне, що постійно перетворюється відповідно до соціокультурного контексту [2, с. 235]. З цієї перспективи, правові системи повинні постійно змінюватися та адаптуватися, щоб відповідати цим перетворенням та відображати зміни в суспільних цінностях та уявленнях про справедливість.

Концепція юридичного реалізму, яку розвинув Олівер Венделл Холмс, також підкреслює необхідність адаптації правових систем до нових реалій [3, с. 459]. Згідно з цією концепцією, судді повинні приймати рішення, враховуючи не лише чіткі правові норми, але й соціальні та економічні обставини конкретної справи. Такий підхід дозволяє праву бути більш гнучким та адаптивним до різноманітних ситуацій.

Отже, еволюція правових принципів та норм в умовах мінливого світу не лише є необхідністю, але й вимогою для забезпечення реалізації правосуддя та забезпечення справедливості в суспільстві.

3. Роль прецедентного права та аналогій в умовах невизначеності.

Прецедентне право та аналогії відіграють важливу роль у правових системах, особливо в умовах невизначеності. Прецеденти, які встановлюються в результаті судових рішень, можуть надавати важливі вказівки щодо того, як розуміти та застосовувати закон у нових ситуаціях. Аналогії, використовувані для порівняння аналогічних ситуацій, можуть також бути корисним інструментом у вирішенні невизначених питань.

Прецедентне право, як концепція, зародилось в англійській юридичній системі, і його значення в значній мірі визначається через приписану йому вагу в судовій практиці. Однак, в сучасному світі прецеденти стають не лише джерелом права, але й засобом вирішення правових питань у ситуаціях невизначеності.

Другим важливим аспектом є використання аналогій у правовій діяльності. В порівнянні з прецедентним правом, де судді враховують рішення, ухвалені у подібних справах, аналогії дозволяють розглядати нові справи через призму аналогічних юридичних ситуацій, які вже мали місце.

Крім того, концепція юридичного реалізму, яку пропонував Олівер Венделл Холмс, вказує на важливість контекстуального розуміння права та на роль суддів у формуванні правової практики в умовах невизначеності. Судді, керуючись не тільки законом, але й соціальними, економічними та політичними обставинами справи, можуть забезпечити більш справедливі та адаптивні рішення [4, с. 459].

Агнотологія – це динамічна та мінлива наука, яка постійно розвивається. Її вплив на правові системи буде лише зростати в міру того, як ми будемо стикатися з новими викликами та ризиками в майбутньому.

Важливо зазначити, що агнотологія не дає готових відповідей на всі питання. Вона лише допомагає нам краще зрозуміти природу невідомого та приймати більш обґрунтовані рішення в умовах невизначеності.

Список використаних джерел

1. Кант І. Критика чистого розуму / пер. з нім. та прим. І. Бурковського. Київ : Юніверс, 2000. 504 с.
2. Фуко М. Дисципліна та покарання. Народження в'язниці. 2-ге вид. Київ : Ніка-Центр, 2020. 452 с.
3. Holmes O. W. The Path of the Law. *Harvard Law Review*. 1987. Vol. 10. № 8 (25 Marth). P. 457–478. DOI: 10.2307/1322028
4. Holmes O. W. Law in Science and Science in Law. *Harvard Law Review*. 1899. Vol. 12. № 7 (25 Febr.). P. 443–463. DOI: 10.2307/1321177

Ключові слова: невизначеність; агнотологія; правові інновації; адаптація; еволюція правових систем; прецедентне право; аналогії; юридичний реалізм; контекстуальне розуміння права; справедливість.

Keywords: uncertainty; agnotology; legal innovations; adaptation; evolution of legal systems; precedent law; analogies; legal realism; contextual understanding of law; justice.